

На основу члана 100. Закона о банкама Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 4/17 и 19/18), члана 5. став 1. тачка б, члана 20. став 2. тачка б. и члана 37. Закона о Агенцији за банкарство Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 59/13 и 4/17), те члана 6. став 1. тачка б. и члана 19. став 1. тачка б. Статута Агенције за банкарство Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, број 63/17), Управни одбор Агенције за банкарство Републике Српске, на 11.сједници, одржаној дана 28.05.2019. године, доноси

О Д Л У К У **О ПОСТУПКУ ИНТЕРНЕ ПРОЦЈЕНЕ** **АДЕКВАТНОСТИ ЛИКВИДНОСТИ У БАНЦИ**

Предмет Одлуке

Члан 1.

- (1) Овом одлуком прописују се:
  - 1) минимални захтјеви за банке у погледу провођења поступка интерне процјене адекватности ликвидности (енгл. *Internal Liquidity Adequacy Assessment Process*, у даљем тексту: *ИЛААР*),
  - 2) начин и рокови извјештавања Агенције за банкарство Републике Српске (у даљем тексту: Агенција) о провођењу *ИЛААР*-а.
- (2) Ова одлука примјењује се на банке са сједиштем у Републици Српској којима је Агенција издала дозволу за рад.
- (3) Банка је дужна примјењивати одредбе ове одлуке на појединачној и консолидованој основи.
- (4) На питања везана за управљање ризицима у банкама која нису дефинисана овом одлуком, а дефинисана су законом или другим подзаконским прописима, примјењују се одредбе тог закона или другог подзаконског прописа.

Појам и циљ ИЛААР-а

Члан 2.

- (1) *ИЛААР* је поступак интерне процјене адекватности ликвидности и извора финансирања који банка спроводи самостално и на континуираној основи, и који представља оцјену стратегија, политика, процеса и система за идентификовање, мјерење, управљање и праћење ризика који утичу на ликвидност банке.
- (2) *ИЛААР* обезбјеђује да банка има стратегије, политике, процесе и системе за идентификовање, мјерење, управљање и праћење ризика ликвидности у одговарајућим временским периодима, укључујући и унутардневну ликвидност, који морају обезбиједити да банка одржава адекватне нивое резерви ликвидности.

Карактеристике ИЛААР-а

Члан 3.

Карактеристике *ИЛААР*-а су сљедеће:

- 1) значај *ИЛААР*-а условљен је значајем ликвидности за континуитет пословања банке,
- 2) *ИЛААР* треба да обезбиједи адекватну ликвидност банке у сваком тренутку,
- 3) *ИЛААР* је документован процес у којем су све активности и резултати тих активности условљени пратећом документацијом,
- 4) *ИЛААР* је интерни процес који банка проводи самостално на пропорционалан и кредибилан начин, при чему пропорционалност подразумева усклађеност *ИЛААР*-а са природом, величином, обимом и сложености пословања банке,
- 5) *ИЛААР* је процес који банка проводи на континуираној основи, а нарочито у случајевима значајних промјена у стратешким одређењима и циљевима банке, промјенама пословне политике или пословног плана, статусним промјенама, значајним промјенама у пословном,

регулаторном или ширем макроекономском окружењу или другим факторима који материјално значајно утичу на коришћене претпоставке или методологије у *ILAAP*-у.

Принципи *ILAAP*-а

Члан 4.

- (1) *ILAAP* се заснива на седам принципа, и то су:
  - 1) надзорни одбор и управа банке одговорни су за успостављање и провођење адекватног *ILAAP*-а,
  - 2) *ILAAP* је саставни дио свеобухватног система управљања у банци,
  - 3) *ILAAP* даје кључни допринос континуитету пословања банке обезбјеђујући адекватну ликвидност са различитих аспеката,
  - 4) сви значајни ризици су идентификовани и укључени у *ILAAP*,
  - 5) интерне резерве ликвидности и стабилни извори финансирања су прецизно одређени, при чему су резерве ликвидности висококвалитетне,
  - 6) методологије за квантификовање ризика у *ILAAP*-у су адекватне, конзистентне и независно валидиране,
  - 7) редовно тестирање отпорности ликвидности на стрес треба да обезбиједи адекватну ликвидност и у ванредним ситуацијама.
- (2) Банка је дужна поступати у складу са принципима из става 1. овог члана.

Одговорност надзорног одбора и управе банке у провођењу *ILAAP*-а

Члан 5.

- (1) Надзорни одбор и управа банке дужни су да обезбиједи провођење *ILAAP*-а у складу с одредбама ове одлуке.
- (2) Надзорни одбор и управа банке дужни су да обезбиједи провођење *ILAAP*-а најмање једном годишње, или чешће уколико то налажу околности, о чему се саставља Извјештај о поступку интерне процјене адекватности ликвидности (у даљем тексту: Извјештај о *ILAAP*-у).
- (3) Надзорни одбор даје процјену адекватности ликвидности банке у Извјештају о *ILAAP*-у, образлажући своју процјену резултатима *ILAAP*-а.
- (4) Надзорни одбор банке дужан је да, на приједлог управе банке, усвоји акт за провођење *ILAAP*-а који садржи најмање:
  - 1) оквир за провођење *ILAAP*-а уз прецизно дефинисање активности и подјелу задатака и одговорности, укључујући и обавезу редовног интерног прегледа и валидације у оквиру *ILAAP*-а,
  - 2) списак интерне документације која се користи током *ILAAP*-а,
  - 3) начин провјере улазних и излазних података, као и начин контроле квалитета појединих процедура и процеса у *ILAAP*-у,
  - 4) друге захтјеве које банка сматра неопходним у провођењу *ILAAP*-а.
- (5) Надзорни одбор банке дужан је:
  - 1) усвојити приједлог управе о структури *ILAAP*-а,
  - 2) надзирати и одобрити прилагођавање *ILAAP*-а када је банка изложена новим ризицима и значајним промјенама у својим стратешким опредјељењима и оперативним плановима те пословном окружењу,
  - 3) обезбиједити да *ILAAP* буде саставни дио система управљања у банци,
  - 4) обезбиједити да се резултати *ILAAP*-а употребљавају у поступку доношења одлука, а у складу са усвојеним стратегијама и политикама,
  - 5) анализирати остварење стратегије за управљање ризицима у односу на потребну ликвидну имовину банке у складу са резултатима *ILAAP*-а,
  - 6) дефинисати овлаштења и одговорности додијелене појединим функцијама и организационим јединицама, тако да се обезбиједи јасна подјела овлаштења и јасне линије одговорности,
  - 7) успоставити одговарајући систем унутрашњих контрола *ILAAP*-а,

- 8) обезбиједити редовну провјеру и преиспитивање *ILAAP*-а,
  - 9) усвојити Извјештај о *ILAAP*-у, те обезбиједити поуздано, тачно и правовремено извјештавање Агенције у складу са чланом 15. ове одлуке и
  - 10) усвојити интерне акте којима се уређују садржај, начин, рокови и линије извјештавања надзорног одбора о *ILAAP*-у.
- (6) Управа банке дужна је:
- 1) обезбиједити провођење *ILAAP*-а и његову усклађеност са одредбама закона, ове одлуке, те интерним актима банке донесеним у складу са овом одлуком,
  - 2) обезбиједити да се у *ILAAP* укључе сви значајни ризици,
  - 3) обезбиједити употребу одговарајућих метода за мјерење/процјену значајних ризика,
  - 4) детаљно прописати процедуру за спровођење *ILAAP*-а (методе које се примјењују, претпоставке, поступак процјене, начин одржавања адекватног нивоа ликвидности),
  - 5) обезбиједити документованост *ILAAP*-а,
  - 6) обезбиједити адекватне ресурсе за провођење *ILAAP*-а и његово потпуно разумијевање од стране свих запослених који су укључени у тај поступак и
  - 7) обезбиједити правовремено и свеобухватно извјештавање о проведеном *ILAAP*-у у складу са актима усвојеним од стране надзорног одбора.

***ILAAP* као саставни дио система управљања у банци**

Члан 6.

- (1) Банка је дужна обезбиједити укључење *ILAAP*-а, као саставног дијела, у свеобухватни систем управљања у банци.
- (2) *ILAAP* мора бити на одговарајући начин укључен у пословне процесе, процесе одлучивања и процесе за управљање ризицима.
- (3) У циљу укључења *ILAAP*-а у систем управљања у банци, банка је дужна обезбиједити адекватну повезаност и усклађеност *ILAAP*-а са:
  - 1) системом управљања у банци, стратегијом и пословном политиком банке,
  - 2) стратегијом, политиком, процедурама и процесима управљања ризицима, укључујући систем, стратегије, политике, процедуре и процесе управљања ризиком ликвидности,
  - 3) планом ликвидности, укључујући и план извора финансирања,
  - 4) планом за ликвидност за непредвиђене случајеве,
  - 5) планом опоравка банке, укључујући план опоравка ликвидности банке,
  - 6) системом извјештавања,
  - 7) поступком интерне процјене адекватности капитала банке (*ICAAP*),
  - 8) политиком и праксом накнада у банци,
  - 9) као и другим процесима и актима банке значајним за спровођење *ILAAP*-а.

Допринос *ILAAP*-а континуитету пословања банке

Члан 7.

- (1) *ILAAP* доприноси континуитету пословања банке обезбјеђујући адекватност ликвидности са два аспекта:
  - 1) економског аспекта и
  - 2) нормативног аспекта.
- (2) Економски аспект *ILAAP*-а подразумијева обезбјеђивање континуитета пословања банке идентификовањем и квантификовањем свих значајних ризика којима је банка изложена или би могла бити изложена у свом пословању, укључујући и ризике који потичу из макроекономског и пословног окружења банке и који могу негативно утицати на ликвидност банке.
- (3) Нормативни аспект *ILAAP*-а подразумијева обезбјеђивање континуитета пословања банке испуњењем свих регулаторних захтјева и захтјева Агенције везаних за ликвидност банке.

Идентификовање и укључивање свих значајних ризика у *ИЛААР*-у

Члан 8.

- (1) Банка је дужна успоставити и проводити редован процес идентификовања свих значајних ризика којима је изложена или би могла бити изложена у свом пословању, узимајући у обзир врсту, природу, обим и сложеност активности банке и тржишта на којима послује.
- (2) Банка је дужна током процеса идентификовања значајних ризика узети у обзир и економски и нормативни аспект *ИЛААР*-а.
- (3) Процес идентификовања значајних ризика укључује, између осталог, и:
  - 1) идентификовање свих ризика који негативно утичу или могу утицати на ниво и структуру ликвидних средстава и извора финансирања,
  - 2) евиденцију свих идентификованих ризика и свих идентификованих значајних ризика,
  - 3) критеријуме за идентификовање значајних ризика,
  - 4) образложење разлога зашто се идентификовани ризик не сматра значајним ризиком,
  - 5) обавезу разматрања процеса идентификовања значајних ризика на континуираној основи најмање једном годишње, а по потреби и чешће,
  - 6) бруто приступ у идентификовању значајних ризика.
- (4) Бруто приступ у идентификовању значајних ризика подразумијева одређивање значаја неког ризика без узимања у обзир примјене техника за ублажавање тог ризика. Примјене техника за ублажавање значајних ризика предмет су посебне оцјене у *ИЛААР*-у.
- (5) Банка је дужна обезбиједити ниво интерних резерви ликвидности и ниво стабилних извора финансирања довољан за покриће значајних ризика.

Одређивање интерних резерви ликвидности и стабилних извора финансирања

Члан 9.

- (1) Банка је дужна да одреди, процјењује и одржава интерне резерве ликвидности и стабилне изворе финансирања у складу са економским аспектом *ИЛААР*-а.
- (2) Интерне резерве ликвидности одређују се на основу израчунавања потребних ликвидних средстава за покриће свих значајних ризика примјеном методологија за квантификовање ризика и тестирања отпорности на стрес.
- (3) Интерне резерве ликвидности морају бити висококвалитетне и укључују имовину и будуће приливе који су, по оцјени банке, подобни за обезбјеђење адекватне ликвидности у нормалним и ванредним ситуацијама.
- (4) Стабилни извори финансирања су извори финансирања које банка оцјени стабилним и одрживим у нормалним и ванредним ситуацијама на основу анализе фактора који утичу на промјене извора финансирања.

Методологије за квантификовање ризика у *ИЛААР*-у

Члан 10.

- (1) Банка примјењује методологије за квантификовање ризика које одговарају њеном ризичном профилу и склоности ка преузимању ризика, као и врсти, природи, обиму и сложености њених активности.
- (2) Банка примјењује методологије за квантификовање ризика у циљу квантификовања потенцијалних будућих промјена ликвидности и извора финансирања у складу са економским и нормативним аспектом *ИЛААР*-а.
- (3) Методологије за квантификовање ризика јесу методологије којима банка израчунава интерне ликвидносне захтјеве за појединачне значајне ризике, и то за:

- 1) ризике који подлијежу минималним ликвидносним захтјевима у складу са одредбама Одлуке о управљању ризиком ликвидности банке (ризик од немогућности покрића потреба за ликвидношћу у стресном сценарију за период од 30 календарских дана и ризик рочне неусклађености) и
  - 2) ризике које је банка идентификовала као значајне ризике, а који не подлијежу минималним ликвидносним захтјевима (нпр. ризици који потичу од концентрације извора средстава, повећаних одлива или потцијењености прилива, смањених прилива или прецијењености прилива, смањене тржишне вриједности ликвидне имовине, репутациони ризик, оперативни ризик и слично).
- (4) За ризике из става 3. тачка 1. овог члана банка, у складу са принципом пропорционалности, може израчунавати интерне ликвидносне захтјеве користећи методологију из Одлуке о управљању ризиком ликвидности банке или властиту методологију. Ако банка користи властиту методологију, дужна је Агенцији доставити документацију и аргументацију о њиховој адекватности за коришћење у интерне сврхе, односно за потребе *ILAAP*-а, осигуравајући адекватно образложење методолошких разлика и сагледавање могуће потцијењености ликвидносних захтјева у вези са регулаторним захтјевима.
  - (5) Приликом израчунавања интерних ликвидносних захтјева банка за потребе *ILAAP*-а укључује све значајне ризике у пословању, који одређују њен ризични профил ликвидности или утичу на њега.
  - (6) Методологије за квантификовање ризика не могу искључити процјену и квантификовање ризика који се сматрају тешко мјерљивим или за које не постоје релевантни подаци. У таквим случајевима врши се квантификовање на основу свих доступних информација и уз коришћење искуственог професионалног мишљења, обезбјеђујући усклађеност и упоредивост са квантификовањем других ризика.
  - (7) Банка најмање једанпут годишње за потребе *ILAAP*-а проводи тестирање отпорности на стрес у сврху израчунавања интерних ликвидносних захтјева за појединачне ризике.
  - (8) Интерни ликвидносни захтјеви су, прије свега, захтјеви у погледу нивоа и структуре интерних резерви ликвидности и стабилних извора финансирања потребних за покриће свих значајних ризика.
  - (9) Укупни интерни ликвидносни захтјеви обухватају:
    - 1) интерне ликвидносне захтјеве за ризике за које је прописана обавеза израчунавања минималних ликвидносних захтјева и
    - 2) интерне ликвидносне захтјеве за остале значајне ризике у пословању банке, а који нису обухваћени тачком 1. овог става.
  - (10) Укупни интерни ликвидносни захтјеви укључују и ефекте тестирања отпорности на стрес. Банка прилагођава интерне ликвидносне захтјеве за поједине ризике и укупне интерне ликвидносне захтјеве према „горе“, с обзиром на резултате одговарајућих тестова отпорности на стрес које је провела за потребе *ILAAP*-а.
  - (11) Банка је дужна одржавати ниво интерних резерви ликвидности и стабилних извора финансирања најмање у износу укупних интерних ликвидносних захтјева, а тај износ никада не може бити мањи од укупних минималних ликвидносних захтјева израчунатих у складу са регулаторним захтјевима.
  - (12) Банка је дужна да примијени адекватне процесе и контролне механизме за контролу квалитета улазних података и информација које је користила за квантификовање значајних ризика.
  - (13) Банка је дужна успоставити адекватне и ефикасне процедуре и поступке за редовну валидацију методологија за квантификовање ризика.
  - (14) Резултати валидације методологија за квантификовање ризика достављају се вишем руководству, управи, надзорном одбору банке и другим релевантним тијелима ради разматрања и евентуалних измјена и допуна ових методологија у оквиру *ILAAP*-а.

Редовно тестирање отпорности ликвидности на стрес

Члан 11.

Банка је дужна да редовно, а најмање једном годишње, проводи тестирање отпорности ликвидности на стрес за све значајне ризике у складу са прописаним регулаторним захтјевима за управљање ризицима у банкама, те да резултате овог тестирања користи за потребе *ILAAP*-а.

Попратна документација

Члан 12.

Банка је дужна доставити Агенцији уз Извјештај о *ILAAP*-у и све релевантне информације и попутну документацију која укључује и записнике са релевантних сједница управе и надзорног одбора банке којима се доказује адекватност, ефикасност и разборитост у успостављању, односно организовању и провођењу *ILAAP*-а. Те информације и документација посебно обухватају сљедеће аспекте, релевантне за оцјену *ILAAP*-а банке:

- 1) одобрење успостављања свеукупног *ILAAP* оквира у банци, у складу са одредбама члана 5. ове одлуке,
- 2) одобрење главних елемената *ILAAP*-а, као што су план извора финансирања, план за ликвидност за непредвиђене случајеве, механизам расподеле, претпоставке и закључци о резултатима тестирања отпорности ликвидности на стрес, склоност ка преузимању ризика ликвидности и извора финансирања, циљани ниво и структура интерних резерви ликвидности и слично,
- 3) методологије за квантификовање свих значајних ризика, укључујући сву оперативну документацију у вези са израчунавањем интерних ликвидносних захтјева,
- 4) доказ да је расправљано о промјенама ризичног профила банке у погледу ризика тржишне ликвидности и ризика извора финансирања, прекорачењу лимита, укључујући одлуке о управљачким мјерама или одлуке да се не предузимају никакве мјере,
- 5) примјере значајних одлука о одобрењу нових производа уз доказе о евентуалном коришћењу ликвидносних трансферних цијена, као и о оцјени ризика у овим одлукама,
- 6) доказ да је расправљано о анализи остваривости плана извора финансирања на основу величине и промјенљивости тржишта,
- 7) документацију о одлукама о управљачким мјерама, у вези с ризиком унутардневне ликвидности услед њеног погоршања,
- 8) документацију којом се доказује да је расправљано о резултатима тестирања отпорности ликвидности на стрес, те поступку одлучивања о предузимању и непредузимању управљачких мјера у складу са тим резултатима,
- 9) документацију о разматрању редовног тестирања плана ликвидности за непредвиђене случајеве, као и одлуке о измјенама или допунама управљачких мјера наведених у овом плану,
- 10) одлуку у вези с нивоом и структуром интерних резерви ликвидности,
- 11) доказ о разматрању тестирања тржишне вриједности ликвидне имовине, као и о потребном времену за продају имовине укључене у интерне резерве ликвидности,
- 12) интерну самопроцјену *ILAAP*-а, којом банка може аргументовати ниво усклађености у односу на прописане елементе управљања ризицима који утичу на *ILAAP* и
- 13) извјештај интерне ревизије о независној оцјени успостављеног система управљања ризицима у банци, адекватности успостављеног *ILAAP*-а и друго.

Приручник

Члан 13.

- (1) Банка је дужна израдити приручник (енгл. *Reader's Manual*) који је пратећи документ уз Извјештај о *ILAAP*-у (у даљем тексту: Приручник).
- (2) Приручник је свеобухватни документ који олакшава разумијевање и праћење Извјештаја о *ILAAP*-у, обезбјеђујући преглед свих пратећих докумената повезаних са *ILAAP*-ом и јасне повезнице извјештајних информација и података са пратећом документацијом.

- (3) Приручник садржи потпуне и ажурне податке о статусу пратеће документације (нпр. датум усвајања, датум примјене, датум посљедњих измјена или допуна, обим измјена или допуна у односу на претходни документ, датум посљедњег прегледа од стране интерне ревизије и слично).

Улога контролних функција у *ILAAP*-у

Члан 14.

- (1) Банка је дужна да у оквиру функције управљања ризицима проводи анализу, праћење и извјештавање о *ILAAP*-у, те провјеру и преиспитивање *ILAAP*-а и његових компонената.
- (2) Банка је дужна да у оквиру функције праћења усклађености пословања проводи провјеру усклађености *ILAAP*-а и његових компонената са законом, овом одлуком те интерним актима донесеним у складу са овом одлуком.
- (3) Банка је дужна да у оквиру функције интерне ревизије проводи оцјену *ILAAP*-а и његових компонената.
- (4) Контролне функције банке наведене у ст. 1. до 3. овог члана, дужне су да спроведу активности у вези с *ILAAP*-ом најмање једном годишње.

Извјештавање Агенције

Члан 15.

- (1) Банка је дужна доставити Агенцији Извјештај о *ILAAP*-у у штампаној и у електронској форми са стањем на дан 31.12. претходне године најкасније до 30.4. текуће године.
- (2) Садржај и форма Извјештаја о *ILAAP*-у утврђени су у Прилогу 1, који чини саставни дио ове одлуке.
- (3) Агенција има право затражити додатне информације и документацију у вези с *ILAAP*-ом поред оних достављених од стране банке.
- (4) Адекватност успостављеног *ILAAP*-а у банци предмет је супервизорског прегледа и оцјене, на основу којег Агенција по потреби доноси одлуку о даљим надзорним мјерама у складу са законским и подзаконским прописима Агенције.

Информациона подршка *ILAAP*-у

Члан 16.

Банка је дужна да у оквиру стратегије развоја информационог система банке дефинише и адекватну информациону подршку *ILAAP*-у, која обезбјеђује свеобухватну, поуздану, благовремену и тачну обраду података, односно информациону основу за адекватно спровођење *ILAAP*-а и извјештавање Агенције о *ILAAP*-у.

Ступање на снагу

Члан 17.

- (1) Ова одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Српске”.
- (2) Банка је дужна доставити Агенцији први Извјештај о *ILAAP*-у у штампаној и у електронској форми са стањем на дан 31.12.2019. године најкасније до 30.4.2020. године, а попутну документацију дужна је доставити у електронској форми.

Број: УО-83/19

Датум: 28.05.2019. год.

ПРИЛОГ 1.

ИЗВЈЕШТАЈ О ПОСТУПКУ ИНТЕРНЕ ПРОЦЈЕНЕ АДЕКВАТНОСТИ ЛИКВИДНОСТИ (ИЛААР)

1. ОПШТЕ ИНФОРМАЦИЈЕ

1.1. Основне информације и кратак опис

Пуни назив банке	
Период на који се извјештај односи	
Датум сачињавања извјештаја	
Лице које је сачињавало извјештај / лица која су сачињавала извјештај	
Назив радног мјеста лица које је сачињавало извјештај / лица која су сачињавала извјештај	
Организациони дио	
Телефон и имејл-адреса контакт лица	
Процјена адекватности успостављеног ИЛААР-а од стране интерне ревизије	<i>[датум посљедњег ревизорског извјештаја]</i>
Одобрење од стране управе банке	<i>[датум и потпис]</i>
Одобрење од стране надзорног одбора банке	<i>[датум и потпис]</i>

1.2. Опсег примјене

Опсег примјене ИЛААР-а у банци (1 – банка примјењује ИЛААР само на појединачној основи, 2 – ИЛААР се примјењује и на консолидованој основи)	<i>[Унијети 1 ако банка примјењује ИЛААР само на појединачној основи, унијети 2 ако банка примјењује ИЛААР и на консолидованој основи.</i> <i>Банка која примјењује ИЛААР на консолидованој основи дужна је Агенцији доставити извјештај о ИЛААР-у и на појединачној и на консолидованој основи, а уз извјештај који израђује на консолидованој основи банка доставља списак подређених друштва укључених у ИЛААР.</i> <i>Извјештај о ИЛААР-у на консолидованој основи саставља и доставља Агенцији надређена банка унутар банкарске групе и банка која је под контролом холдинга или надређеног матичног друштва унутар банкарске групе којима је Агенција издала дозволу за рад.]</i>
--	---

2. РЕЗУЛТАТИ И ОЦЈЕНА ИЛААР-А

2.1. Резултати ИЛААР-а

[Банка даје оцјену адекватности ликвидности, која минимално укључује сљедеће:

- свеобухватну оцјену да ли тренутна ликвидност обезбјеђује континуитет пословања банке или је угрожава, и на који начин,
- оцјену усклађености са регулаторним захтјевима у погледу управљања ризиком ликвидности,
- оцјену нивоа и структуре интерних резерви ликвидности и стабилних извора финансирања у погледу њихове адекватности за покриће свих значајних ризика у вези са ликвидношћу банке,
- оцјену адекватности стратегија, политика, процедура, методологија и процеса које банка користи у управљању ризиком ликвидности,
- оцјену поступања и праксе запослених, организационих дијелова и вишег руководства у управљању ризиком ликвидности,
- оцјену система унутрашњих контрола.]

[Уколико су констатоване неправилности, недостаци и слабости, банка наводи план активности са роковима за њихово отклањање.]

2.2. Оцјена ИЛААР-а

[Банка даје оцјену самог поступка ИЛААР-а, која минимално укључује сљедеће:

- оцјену поступка ИЛААР-а од стране надзорног одбора и управе банке (нпр. адекватности организационог успостављања ИЛААР-а, функционисања ИЛААР-а, припадајућих овлаштења и одговорности, линија извјештавања, провођења корективних активности и сл.),
- налазе интерне ревизије о процјени адекватности успостављеног ИЛААР-а.]

[Уколико су констатоване неправилности, недостаци и слабости, банка наводи план активности са роковима за њихово отклањање.]

3. ОРГАНИЗАЦИЈА ИЛААР-А И НАДЗОР НАД ИЛААР-ОМ

3.1. Организација ИЛААР-а

[Банка даје опис организације поступка ИЛААР-а укључујући и сљедеће информације:

- опис врсте и обима активности које се проводе у оквиру ИЛААР-а,
- опис организационог успостављања ИЛААР-а заједно са детаљном организационом шемом и описом позиција и припадајућих обавеза и одговорности руководних органа банке, одбора, вишег руководства и организационих јединица банке,
- опис линија извјештавања у оквиру ИЛААР-а са припадајућим дијаграмом,
- колико често се проводи ИЛААР са прегледом и описом фактора од којих то зависи,
- опис овлаштења и одговорности контролних функција у ИЛААР-у,
- опис начина утврђивања и провођења корективних радњи на основу резултата ИЛААР-а,
- опис начина на који је банка обезбиједила укључивање ИЛААР-а у свеобухватни систем управљања у банци, наводећи при томе нарочито каква је повезница са стратешким и пословним планирањем, финансијским плановима банке, плановима опоравка¹, интерним извјештавањем, доношењем пословних одлука и свакодневним оперативним активностима банке, које имају за посљедицу преузимање ризика.]

3.2. Надзор над ИЛААР-ом

[Банка даје опис надзора над поступком ИЛААР-а укључујући и сљедеће информације:

- опис начина вршења надзора над поступком ИЛААР-а, односно процјене о његовој адекватности од стране надзорног одбора и управе банке,
- опис начина вршења надзора над поступком ИЛААР-а, односно процјене о његовој адекватности од стране вишег руководства, посебно формираних одбора и других стручних тијела укључених у надзор и процјену ИЛААР-а у банци,
- опис начина вршења надзора над поступком ИЛААР-а, односно процјене о његовој адекватности од стране интерне ревизије и других контролних функција.]

¹ Банка обезбјеђује усклађеност и конзистентност између ИЛААР-а и планова опоравка у погледу показатеља раног упозорења, показатеља ликвидности и процеса информисања и доношења одлука у случају достизања нивоа дефинисаних показатеља.

4. УТВРЂИВАЊЕ ЗНАЧАЈНИХ РИЗИКА

4.1. Ризици којима је банка изложена или би могла бити изложена
<i>[Банка описује начин и динамику идентификовања ризика, те наводи и образлаже факторе које је узела у обзир приликом тог поступка.]</i>
<i>[Банка наводи ризике којима је изложена, те наводи укључује ли дефиниција одређеног ризика и одређене подскупове ризика (Табела 1.)]</i>
<i>[Банка наводи интерне акте у којима је дефинисала ризике, те поступке за израду списка ризика којима је изложена или би могла бити изложена.]</i>

Табела 1. Списак ризика којима је банка изложена или би могла бити изложена

Ризик	Дефиниција ризика

4.2. Ризични профил и значајност ризика
<i>[Банка описује начин утврђивања значајности ризика.]</i>
<i>[Банка наводи факторе на основу којих се утврђује значајност ризика, те описује начин процјењивања фактора ризика.]</i>
<i>[Банка наводи значајне ризике (Табела 2) и ризике који нису значајни, уз навођење разлога због којих сматра да изложеност банке тим ризицима није значајна (Табела 3).]</i>

Табела 2. Значајни ризици

Значајни ризици	Оцјена значајности ризика	Образложење оцјене значајности ризика

Табела 3. Ризици који нису значајни

Ризици који нису значајни	Образложење разлога због којих банка сматра да изложеност тим ризицима није значајна

5. МЕТОДОЛОГИЈЕ ЗА КВАНТИФИКОВАЊЕ РИЗИКА

5.1. Методологије за одређивање интерних ликвидносних захтјева
<i>[Навести да ли банка за рачунање интерних ликвидносних захтјева у ИЛААР-у користи методологије прописане за рачунање минималних ликвидносних захтјева или властите методологије.]</i>
<i>[Уколико банка користи властите методологије, навести разлике између коришћених и методологија и прописаних методологија.]</i>

5.2. Одређивање интерних ликвидносних захтјева
<i>[Описати начин одређивања интерних ликвидносних захтјева за ризике који подлијежу прописаним минималним ликвидносним захтјевима.]</i>
<i>[Описати начин одређивања интерних ликвидносних захтјева за значајне ризике који не подлијежу прописаним минималним ликвидносним захтјевима.]</i>
<i>[Описати начин одређивања интерних ликвидносних захтјева укључивањем резултата тестирања отпорности на стрес.]</i>

6. ИНФОРМАЦИЈЕ О ОКВИРУ ЗА УПРАВЉАЊЕ РИЗИКОМ ЛИКВИДНОСТИ И РИЗИКОМ ИЗВОРА ФИНАНСИРАЊА

[Банка наводи, између осталог, следеће информације:

- *опис обухвата ИЛААР-а, укључујући преглед и објашњења свих одступања у односу на ризике којима је изложена или би могла бити изложена у свом пословању,*
- *опис успостављеног ИЛААР-а уз објашњење односа између свих његових компонената и образложење како се описаним процесом обезбјеђује адекватна ликвидност банке,*
- *критеријуме које банка примјењује за избор значајних фактора ризика ликвидности и извора финансирања, укључујући избор значајних валута за праћење позиција ликвидности и извора финансирања,*
- *критеријуме које банка примјењује за избор одговарајућих метода и претпоставки у ИЛААР-у, као што је метод мјерења и пројектовања садашњих и будућих готовинских токова имовине, обавеза и ванбилансних ставки током одређених временских периода,*
- *оцјену токова ликвидности и позиција извора финансирања унутар групе, укључујући евентуална правна или регулаторна ограничења за трансфер ликвидности у оквиру групе,*
- *образложење за избор значајних фактора ризика и квантитативни преглед ових фактора ризика који се периодично ажурира,*
- *квантитативни преглед профила извора финансирања и његову стабилност у свим значајним валутама,*
- *доказ о праћењу усклађености са минималним и додатним регулаторним захтјевима у вези са ризицима ликвидности и извора финансирања, укључујући и процјену усклађености са овим захтјевима у различитим сценаријима и у одређеним временским периодима које обухвата ИЛААР.]*

7. ИНФОРМАЦИЈЕ О СТРАТЕГИЈИ И ПЛАНУ ИЗВОРА ФИНАНСИРАЊА

[Банка наводи, између осталог, следеће информације:

- *опис плана извора финансирања, укључујући врсте извора финансирања, рочност, кључна тржишта, коришћене производе и сл.,*
- *одржавање присутности на тржиштима у циљу обезбјеђивања и периодичног тестирања приступа тржишту и капацитета банке за прибављање нових извора финансирања,*
- *опис ризика концентрације извора финансирања, укључујући принципе за мјерење и праћење корелације између извора финансирања и економске везе депонената и других повјерилаца,*
- *опис извора финансирања у страним валутама, укључујући најрелевантније претпоставке у вези са доступношћу и конвертибилношћу ових валута,*
- *важећи план извора финансирања,*
- *квантитативни преглед карактеристика као што су износи, цијене и заинтересованост инвеститора код посљедњих прибављања извора финансирања и анализа могућности извршења плана извора финансирања узимајући у обзир волатилност тржишта,*
- *пројекцију позиције извора финансирања у следеће три године,*
- *оцјену позиције извора финансирања и ризика извора финансирања након извршења плана извора финансирања,*
- *резултате ретроактивног тестирања плана извора финансирања.]*

8. ИНФОРМАЦИЈЕ О СТРАТЕГИЈИ У ВЕЗИ С ЛИКВИДНОМ ИМОВИНОМ И УПРАВЉАЊЕМ КОЛАТЕРАЛИМА

[Банка наводи, између осталог, следеће информације:

- опис методологије за одређивање интерних резерви ликвидности, укључујући њихову дефиницију, критеријуме који се примјењују за одређивање тржишне вриједности ликвидне имовине, и ограничења у погледу концентрације и других карактеристика ризика везаних за ликвидну имовину,
- управљање колатералима, укључујући принципе у вези с локацијом и преносивошћу колатерала, као и њихову улогу у испуњењу минималних регулаторних захтјева,
- залоге на ликвидној имовини, укључујући принципе за мјерење и праћење заложене и незаложене имовине, и повезивање оквира за лимите и контролу оптерећења имовине са склоношћу банке ка преузимању ризика ликвидности и извора финансирања,
- принципе за тестирање претпоставки у вези са тржишном вриједношћу (и временом за продају) имовине укључене у ликвидну имовину, као и резултате анализе овог тестирања,
- ризик концентрације ликвидности у ликвидној имовини, укључујући принципе за мјерење и праћење потенцијалних губитака расположиве ликвидности услед ове концентрације,
- квантификовање минималног нивоа ликвидне имовине који се сматра адекватним за испуњење интерних захтјева,
- квантификовање ликвидне имовине, укључујући њену дистрибуцију према производима, валутама, дужницима, регионима, субјектима унутар групе и сл.,
- пројекцију интерно захтијеваног минималног нивоа ликвидне имовине и расположиве ликвидне имовине у одређеним временским периодима у нормалним и ванредним ситуацијама,
- квантитативни преглед и анализу тренутног и пројектованог нивоа заложености имовине, укључујући детаље о заложеној и незаложеној имовини која би се могла користити за генерисање ликвидности,
- оцјену времена потребног за претварање ликвидне имовине у новчана средства, узимајући у обзир правна, оперативна и регулаторна ограничења за употребу ликвидне имовине за покриће новчаних одлива.]

9. ИНФОРМАЦИЈЕ О МЕХАНИЗМУ РАСПОДЈЕЛЕ

[Банка наводи, између осталог, следеће информације:

- опис механизма расподјеле као и критеријума за избор елемената ликвидности и извора финансирања који обезбјеђују да су све релевантне користи и трошкови узети у обзир, као и учесталост промјене цијена,
- опис усклађености и повезаности механизма расподјеле, управљања ризицима и свеобухватног система управљања у банци,
- опис важећег механизма расподјеле са квантитативним прегледом његове тренутне калибрације (на примјер: криве каматних стопа, интерне референтне стопе за главне категорије имовине и обавеза у коришћењу итд.),
- опис укључивања механизма расподјеле у мјерење профитабилности код креирања нове имовине и обавеза, како код билансне активе тако и код ванбилансних ставки,
- опис укључивања механизма расподјеле у управљање пословним резултатима (уколико је неопходно, извршити подјелу по различитим пословним линијама/организационим дијеловима или регионима).

Уколико банка располаже механизмом за одређивање ликвидносних трансферних цијена (LTP), банка наводи и опис поставке и функционисања LTP-а, а нарочито повезаност LTP-а са доношењем стратешких одлука, као и доношењем одлука оних организационих дијелова који учествују у генерисању имовине и обавеза.

Такође, банка наводи везу између LTP-а и кључних показатеља ризика.]

10. ИНФОРМАЦИЈЕ О УПРАВЉАЊУ РИЗИКОМ УНУТАРДНЕВНЕ ЛИКВИДНОСТИ

[Банка наводи, између осталог, следеће информације:

- опис критеријума и метода мјерења и праћења ризика унутардневне ликвидности,
- опис обавештавања надлежних органа банке и процедура за доношење одлука у случају мањка унутардневне ликвидности, који објезбјеђују да се доспјеле обавезе извршавају на вријеме и у нормалним и у ванредним ситуацијама,
- квантитативни преглед ризика унутардневне ликвидности у току претходне године,
- укупан број неизвршених плаћања и преглед (са образложењем) свих значајних неизвршених плаћања и значајних обавеза које банка није извршила на вријеме.]

11. ИНФОРМАЦИЈЕ О ТЕСТИРАЊУ ОТПОРНОСТИ ЛИКВИДНОСТИ НА СТРЕС

[Банка наводи, између осталог, следеће информације:

- описати опис програма тестирања отпорности ликвидности на стрес, обухватајући врсте проведених тестирања отпорности на стрес, учесталост провођења, методолошке појединости и коришћене моделе, распон коришћених претпоставки, релевантну инфраструктуру,
- опис механизма провођења и управљања програмом тестирања отпорности ликвидности на стрес, са посебним освртом на тестове отпорности на стрес чији се резултати користе за потребе ИЛААР-а,
- опис интеракције и интеграције појединих врста тестирања отпорности на стрес, као и улоге повратних тестова отпорности на стрес, у складу с одредбама члана 11. Одлуке о ИЛААР-у,
- опис примјене тестирања отпорности на стрес и његове интегрисаности у систем управљања у банци,
- опис примијењених неповољних сценарија и претпоставки коришћених код тестирања отпорности ликвидности на стрес, укључујући све релевантне детаље као што су: број коришћених сценарија, обухват, динамика интерног извјештавања управе банке и надзорног одбора, фактори ризика (макро и ризици специфични за одређену банку), примијењени временски периоди и, уколико је релевантно, одвојено за валуте/регионе/ пословне јединице,
- опис критеријума за калибрацију сценарија, бирајући одговарајуће временске периоде (укључујући унутардневни, уколико је релевантно), као и квантификацију утицаја стреса на тржишну вриједност ликвидне имовине и сл.,
- квантитативне резултате тестирања отпорности на стрес, укључујући анализу ових резултата (и главних фактора који утичу на њих), као и образложење значаја ових резултата за интерне лимите, ликвидну имовину, извјештавање, моделирање и склоност банке ка преузимању ризика,
- квантитативну и квалитативну анализу резултата тестирања отпорности на стрес у односу на профил извора финансирања.]

12. ИНФОРМАЦИЈЕ О ПЛАНУ ЗА ЛИКВИДНОСТ У НЕПРЕДВИЂЕНИМ СЛУЧАЈЕВИМА

[Банка наводи, између осталог, следеће информације:

- опис линија одговорности за креирање, праћење и извршење плана за ликвидност у непредвиђеним случајевима,
- опис стратегија за реаговање на недостатак ликвидности у хитним ситуацијама,
- опис метода праћења тржишних услова који омогућава банци да благовремено одреди да ли је потребно извјештавање надлежних органа банке и/или извршење мјера,
- опис процедура за тестирање, уколико је доступно (нпр. продаја нових врста имовине и сл.),
- важећи план за ликвидност у непредвиђеним случајевима,
- информације о евентуалним управљачким мјерама, укључујући оцјену њихове остваривости и капацитета за генерисање ликвидности у различитим стресним сценаријима,

- мишљење управе банке о томе како све њене јавно објављене информације у вези са ликвидношћу утичу на остваривост и благовременост управљачких мјера укључених у план за ликвидност у непредвиђеним случајевима,
- последњу анализу тестирања, укључујући закључке о остваривости управљачких мјера укључених у план за ликвидност у непредвиђеним ситуацијама,
- опис интерног става о утицају извршења управљачких мјера укључених у план за ликвидност у непредвиђеним случајевима, нпр. на приступ банке релевантним тржиштима и на свеобухватну стабилност њеног профила извора финансирања у краћим и дужим временским периодима.]

13. ИНФОРМАЦИЈЕ О ПОДАЦИМА О РИЗИЦИМА, АГРЕГИРАЊУ ПОДАТАКА О РИЗИЦИМА И ИТ СИСТЕМИМА

[Банка наводи, између осталог, следеће информације:

- опис успостављеног оквира и поступака за прикупљање, архивирање и агрегирање података о ризицима у банци, укључујући и ток података од подређених друштава до банке која их консолидује у Извјештај о ИЛААР-у на нивоу групе,
- опис тока и структуре података о ризицима који се користе за потребе ИЛААР-а,
- опис провјере података који се примјењују на податке о ризицима који се користе за потребе извјештавања о примјени ИЛААР-а,
- опис ИТ система који се користе за прикупљање, архивирање и дистрибуцију података о ризицима за потребе ИЛААР-а.]

14. ОСТАЛЕ ИНФОРМАЦИЈЕ

14.1. Укључивање у консолидовани ИЛААР

[Уколико је банка чланица банкарске групације из Европске уније или неке друге земље, потребно је да, поред овог извјештаја, достави и извјештај о ИЛААР-у, који доставља за потребе консолидованог извјештаја на нивоу матичне банке, те да опише разлике у ова два извјештаја.]

14.2. Остало

[Банка наводи и друге информације и резултате ИЛААР-а, који нису обухваћени у осталим дијеловима овог извјештаја.]